

Wołodkowicza. 1762 – 1778. – Rzeszów, 1998. Див. також узагальнююче дослідження про Радомишль – митрополичу резиденцію у XVIII ст. та органи архієпархіальної влади: Тимошенко Л. Резиденція Київських митрополитів в Радомишлі на Київщині (до історії структур Унійної Церкви у XVIII ст.) // Архів Української Церкви. – Серія 1. Дослідження. – Вип. 1: Історія унії на Київщині 1596 – 1839 років / Відп. ред. М. І. Обушний. – К., 2011. – С. 203-250.

Леонід ТИМОШЕНКО

Захарія А. Й. Добрівляни на Дрогобиччині. Короткий екскурс у недавнє минуле села. Історико-краєзнавчий нарис-путівник. – Львів, 2010. – 228 с.

Автором нарису є уродженець села Добрівляни, розташованого на Дрогобиччині, тепер львів'янин, кандидат технічних наук, професор Національного університету “Львівська політехніка” Йосип Андрійович Захарія. Любов до рідної землі, вболівання за її долю і зацікавленість краєзнавчою проблематикою спонукали Йосипа Андрійовича до написання кількох історичних робіт. Це етнографічне дослідження “Бабусині скарби”, базоване на матеріалах, зібраних у с. Добрівляни, біографічна праця про добрівлянського пароха Степана Яворського та рецензована нами праця, ідею написання якої автор, судячи з усього, проніс через життя.

Перше позитивне враження від праці створює її оформлення: крейдяний папір, чіткі кольорові і чорно-білі світлини, карти села і схематичні зображення його об'єктів. На титульній сторінці розміщене фото квітучих зелених берегів, які обрамлюють повільну течію річечки Трудниці – символічної картини пам'яті автора про дитинство, молоді роки, рідну землю.

Автор розробив вдалу структуру дослідження, яке, як видно з назви, не претендує на академічну наукову працю, а все ж є важливою роботою, базованою в основному на періодичних виданнях, а також мемуарах і спогадах мешканців та вихідців с. Добрівляни. Позитивною стороною праці є поіменний покажчик добрівлянців, про яких згадується у книзі.

У короткому вступі професор Захарія мотивував мету дослідження, доцільність його структури, вказав основні джерела і пояснив власну позицію у їхньому трактуванні.

Перший розділ присвячений особливостям розташування села, його топографії і топоніміці. Автор розробив “Схему основних доріг села Добрівляни”, яка, присуті, містить схематичні зображення всіх головних об'єктів села: річок, пасовищ, земляних валів, громадських і приватних будівель, релігійних споруд, сільських вулиць, провулків, залізниць, автодоріг та ін. У цьому ж розділі Захарія докладно оповів про територію у межах села, відому як “Теремці”. Побачивши її схожість з давнім городищем коло міста Буськ Львівської області, Йосип Андрійович припускає, що на вказаному місці у княжу добу могло бути поселення. У третьому розділі автор продовжує інформувати про згадану місцевість, на яку, як вказує легенда, нападали татари.

Другий розділ розкриває етнографічні особливості села Добрівляни, які, на думку Захарії, полягають у тому, що автохтонів села не можна назвати бойками, оскільки

північна межа Бойківщини проходить південніше Дрогобича. Винятковість походження добрівлянців ілюструють їхні прізвища, яких, як стверджує автор, у сусідніх селах немає. На підтвердження власної гіпотези Йосип Андрійович подає оригінальні тексти ритуальних добрівлянських пісень, приповідок, примовок тощо. Автор зауважив, що мешканці села перед Другою світовою війною вживали багато полонізмів, польський вплив був сильно відчутний у вимові власних імен. Як виявилось, не випадково.

У наступному розділі, що має назву “Добрівлянські легенди і дещо з архівних матеріалів”, Йосип Андрійович оповідає найдавнішу історію села. Він акцентує, що перша писемна згадка про село датується 1392 роком і пов’язана з побудовою римо-католицького костела святого Бартоломія у Дрогобичі. Костел одержав землю у Добрівлянах для ведення господарства і відтоді, мабуть, в селі з’являються польські переселенці. Польську колонізацію підтверджує і сьогоденний поділ села на так звані горішню (польську) і долишню (українську “руську”) територію. Автор подає цікавий факт про взаємини польських та українських односельців, який помітив І. Франко і опублікував у статті “Громада Добрівляни”. Через канонічні обставини у другій половині XVIII століття римо-католицька парафія передала душпастирство своїх вірних у Добрівлянах майже на сто років руським (греко-католицьким) священникам. Захарія припустив, що кількох десятиліть вистачило, щоб етнічна, ментальна і релігійна різниця між односельцями зникла, і це дає підстави вважати переселенців із Польщі сполонізованими українцями.

У цьому ж розділі Йосип Андрійович подає трансформацію назви села: Dombrowlani (1444 р.), Dubrowlany (1505 р.), Dobrowlany (1785 р.), Добрівляни (80-ті рр. XIX ст.), яка у певні історичні відтинки мала різне значення – “Дубровляни” від “дїброви”, “Добрівляни” від “добрі лани”. Дрогобицький краєзнавець П. Сов’як підказує ще одну оригінальну версію назви села, яке славилося вирощуванням льону (“добрі льони”), ткацтвом та виготовленням запашної олії.

Невід’ємною частиною історії Добрівлян є факт відвідин села Іваном Франком, який автор розглядає у четвертому розділі, використавши для цього праці Каменяра про село, відому літературу про письменника, спогади про нього односельців. Письменник у молоді роки часто бував у селі, гостював у місцевого пароха о. Антона Чапельського, захоплювався його дочкою Наталкою, запалив ідеєю політичної боротьби національноналаштовану добрівлянську молодь, прилучився до організації сільської читальні.

Спогади очевидців подій Першої і Другої світових воєн, державотворчих змагань на Західній Україні, польського панування, радянської влади є чи не основним матеріалом у викладі Й. А. Захарією історії Добрівлян. Він склав поіменний перелік добрівлянців – учасників національно-визвольних змагань XX сторіччя, вояків УСС, УГА, ОУН, УПА.

Автор не міг оминати питання про трагічне протистояння односельців, котрі у вирі історичних подій обрали для себе різні орієнтири. Багатьом припали до душі комуністичні ідеали, з гаслами про усупільнення майна, атеїзмом та боротьбою з церквою. Їх Йосип Андрійович назвав “лівими” і “лівенькими”, вказуючи прізвища і біографічні дані. Різниця між одними й іншими, на думку автора, простежувалася у ставленні до подій у Країні Рад: “ліві” осуджували терор, голод і колективізацію, а “лівенькі” були “вірними Сталіну”. Захарія подав також перелік “правих”, тих, у кого польська влада і комуністична пропаганда не знищили наміру бути господарем

на власній землі, зберігати народні традиції, віру і рідну мову. Минулі події, криваві і братовбивчі, не стерлися з пам'яті сучасних мешканців села.

Найбільш детально автор розглянув життя села у радянський період. Відповідний розділ у його книзі насичений фактами, які дослідник почерпнув із дрогобицької преси тих часів, а також зі спогадів односельців. Правдиво і безсторонньо Йосип Андрійович навітлює становище добрівлянців у період колективізації, яка тотально охопила західноукраїнські села у повоєнний період, прикріпила селянина до колгоспу та зробила об'єктом радянських аграрних відносин. Автор ілюструє негативні явища вказаної системи на прикладі свого села, показує її екстенсивність. Цікавими є біографічні характеристики дійових осіб Добрівлян радянської доби, котрі старалися прислужитися системі. Все ж відчутне вболівання Захарії за долями тих, які змушені були змиритися і пристосуватися до радянського укладу життя, але залишалися у душі патріотами.

Цінними є розділи праці про освітнє, культурне і релігійне життя села. Окремий із них Захарія присвятив некрополю Добрівлян. Автор зробив його опис, подав схематичне розташування “старої” (давньої) і “нової” частин сільського цвинтаря та зробив перелік зі стислою інформацією про дату народження, смерті, діяльність похованих там добрівлянців.

Останній розділ праці Йосипа Андрійовича присвячений найновішій історії села. У ньому автор замислюється над перспективами розвитку Добрівлян та констатує характерні для переважної більшості населених пунктів України явища: безгосподарність керівництва, занепад культури і моралі сільського молодого покоління, екологічну проблему, вимушену трудову міграцію мешканців села тощо. Разом з тим Захарія описує здобутки добрівлянців, пов'язані з діяльністю місцевого осередку “Союзу Українок”, релігійної громади і церкви, політичною активністю односельців, які вселяють надію на краще майбутнє села.

Підсумовуючи, потрібно наголосити на тому, що книга Йосипа Андрійовича Захарії є цікавою і корисною для істориків, краєзнавців, учнів і учителів шкіл, студентів і викладачів вузів, для широкого загалу шанувальників історії Дрогобиччини. Автор зробив вагомий крок у дослідження минулого Добрівлян, його зусилля високо оцінять послідовники, яких ще чекає багатий архівний матеріал з історії села, спроможний суттєво доповнити або спростувати наведені у рецензованій праці факти.

Лідія ТИМІШ

“ЯКБИ ТИ ЗНАВ, ЯК МНОГО ВАЖИТЬ СЛОВО...”

Ці слова Івана Франка пригадалися мені у зв'язку з опублікованою книжкою “Слово про Нижанковичі”, яка побачила світ у львівському видавництві “Камула” влітку 2011 р. (упорядник текстів, редактор і автор вступної статті М. Прокопець). Похвально, що з'явилася ще одна праця, присвячена одному населеному пункту з давніми містечковими традиціями і привілеями магдебурзького права. Задум авторів і упорядника стає зрозумілим вже з викладу основних пунктів змісту роботи (с. 255). У ньому виділені такі рубрики: “Тут твоє коріння”, “Історичний нарис про